

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Державна вища професійна школа ім. кап. Вітольда Пілецького в Освенцеми (Польща)
Університет економіки в Братиславі
Факультет економіки бізнесу в Кошице (Словацька Республіка)

**IV Міжнародна
науково-практична конференція
“УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ
ТРАНСФОРМАЦІЯМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ:
РЕАЛІЇ І ВИКЛИКИ”**

6-7 квітня 2022 р.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

У66

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від 18 квітня 2022 року)*

У66

Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики: збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачево, 6-7 квітня 2022 р.). – Мукачево: МДУ, 2022. – 272 с.

***Відповідальний за випуск:** ФЕЄР Оксана – к.е.н., доц., доцент кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму, відповідальна за наукову роботу кафедри.*

***Технічний редактор:** ТОВТ Тетяна – к.е.н., доцент.*

У збірнику тез за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції, що проводилася кафедрою менеджменту, управління економічними процесами та туризму Мукачівського державного університету, висвітлюються погляди науковців, здобувачів освіти, представників державних органів влади та місцевого самоврядування, підприємницьких структур на актуальні проблеми управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів в сучасних умовах.

Матеріали структуровані в розрізі декількох напрямів досліджень: «Управління економікою держави в умовах глобальних перетворень»; «Особливості регіонального управління господарськими процесами»; «Управління економічними процесами суб'єктів господарювання»; «Фінансове регулювання та обліково-аналітичне забезпечення діяльності суб'єктів на мікро- та макрорівнях»; «Управління інвестиційно-інноваційною діяльністю»; «Управління освітньою діяльністю у цифровому просторі»; «Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства».

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

Матеріали конференції доступні для перегляду на офіційному сайті університету за адресою <https://msu.edu.ua/konferenciji-seminari/>

© Мукачівський державний університет, 2022
© Кафедра менеджменту, управління економічними процесами та туризму, 2022

СЕКЦІЯ 2. ОСОБЛИВОСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ГОСПОДАРСЬКИМИ ПРОЦЕСАМИ

Liba N. Models of effective regional industrial policy	61
Maksyutova O. Ensuring competitiveness of the tourist and recreational business of the region	63
Клочко Т.А. Еколого-економічні аспекти сталого розвитку суб'єктів господарювання	64
Маслиган О.О., Тодьєрішко Е.В., Кампов Н.С. Категорія регіон як об'єкт регіонального розвитку та категорія регіонального управління	66
Медвідь Л.І., Ийбер К. Теоретична складова соціальної політики туризму регіону	68
Паулик А.Я. Інноваційність економіки регіону як фактор формуванні її конкурентних переваг	71
Пігош В.А. Ефективне управління майном як запорука сталого розвитку територіальних громад	72
Пороскун С.С. Оцінка конкурентоздатності міста	75
Прокопенко Н.І., Лубинець Д.В. Роль полезахисних лісових насаджень для забезпечення сталого розвитку агроландшафтів	77
Феєр О.В. Мукачєво в рейтингу прозорості міст України	79
Чучка І.М., Гегедош К.В. Прикордонна торгівля – як одна із перших і специфічних форм прикордонних економічних відносин	81

СЕКЦІЯ 3. УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРИВАННЯ

Dorochoy D., Popovych O. Zvláštnosti managementu podnikov cestovného ruchu	83
Kassem Yahya, Babicheva H. Determinants of formation of consumer loyalty in the pharmaceutical market	84
Lutsa Y., Olgierd Witczak Regulations on human resource management of multinational company within the cross-cultural environment	85
Lyzanets A., Danylko M., Aleksandraviciute V. Branding as a communicative technology of increasing enterprise competitiveness	88
Богінська Л.О. Еколого-економічні аспекти діяльності будівельної галузі	91
Бора Н.Ю. Медична послуга в системі медичного маркетингу	93
Гоблик-Маркович Н.М., Ясюк А. Інноваційні напрями управління конкурентоспроможністю продукції підприємства	96
Головачко В.М., Головачко В.В. Тенденції розвитку сучасних корпоративних інформаційних систем	99
Жадько С.В., Ель Горфі Аюб Вивчення сучасних стратегій позиціонування лікарських засобів на фармацевтичному ринку	102
Жадько С.В., Суааїді Монсеф Аналіз інформаційної роботи аптек у різних країнах світу	104
Іваненко В.С. Управління економічними та соціальними питаннями у сфері охорони праці на підприємствах аграрного профілю	105
Карпенко Р.В., Александрова К.О. Правова природа комерційної таємниці як об'єкту права інтелектуальної власності	108

УДК 338.486:304.42:338.2

МЕДВІДЬ Л.І.

кандидат економічних наук, старший викладач,
декан факультету менеджменту та індустрії гостинності,

ИЙБЕР К.

здобувач ОС «Магістр»

спеціальності 242 «Туризм»,

Мукачівський державний університет, м. Мукачево, Україна

ТЕОРЕТИЧНА СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ТУРИЗМУ РЕГІОНУ

Соціальна політика туризму регіону сьогодні набуває цілком нових ознак та формується під впливом потреб розбудови інформаційного суспільства, зародження суспільства мрій та економіки вражень. Розвиток інформаційного суспільства визначає орієнтири, які враховують плюсів та мінусів інтеграції України до глобального інформаційного простору, діджиталізацію всіх сфер людської діяльності, удосконалення інформаційної грамотності та подолання цифрової нерівності населення, імплементацію суб'єктами господарювання технологій електронного бізнесу, використання технологій безготівкових розрахунків за товари та послуги, створення інформаційно-аналітичної інфраструктури бізнесу тощо.

Зародження суспільства мрій, у свою чергу, обумовлює еволюцію ринків і компаній з врахуванням суспільних перетворень, де акцент із матеріальних цінностей зміщується на духовні й емоційні. У сучасних споживачів формуються нові потреби і їх можливо задовольнити лише через емоційну сторону покупки товару чи послуги. Найбільш затребуваним товаром ставатимуть мрії, емоції та фантазії. Такі зрушення від інформації до уяви будуть перетворювати бізнес у нові формати, передусім малий і середній бізнес (між серцем споживача та кінцевим продуктом немає багато проміжних ланок), до якого відноситься туризм. Купуючи туристичний продукт, споживач буде платити не тільки за якість, а й за мрію про гармонію з природою, про здорове життя тощо. В умовах, коли пропозиція перевищуватиме попит, покупець буде готовий платити більше за товар, що задовольняє не тільки матеріальну або інформаційну потреби, а й емоційну. Тому суб'єкти туристичного ринку регіону будуть вимушені продавати не просто туристичний продукт, а туристичний продукт з історією. Тут відбудеться поділ на тих, хто буде продавати власні історії (наприклад, збагачення соціального досвіду в процесі туристичної діяльності тощо), і тих, хто разом із своїм туристичним продуктом продаватиме клієнту можливість розказати власну історію (наприклад, про подорожі, про пригоди під час туристичних подорожей, набуття соціального досвіду міжкультурної взаємодії в місцях туристичного перебування тощо). Під впливом таких викликів і процесів суспільно-економічних перетворень сучасного суспільства формування соціальної політики туризму регіону та вибір пріоритетних напрямів стратегії перспективного розвитку туризму повинні підкріплюватися основними положеннями теорій соціальної політики, теорій туризму, теорій регіоналістики, теорій логістики, теорій мотивації, теорій інформаційно-технологічного розвитку суспільства [1], теорій криз.

Соціальна політика туризму регіону повинна вписуватися в основну канву соціальної політики держави, яку реалізує Міністерство соціальної політики України у сферах зайнятості населення та трудової міграції, трудових відносин, соціального захисту, соціального обслуговування населення. Вона спрямовується на забезпечення формування державної політики щодо соціального захисту сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, захисту прав депортованих за національною ознакою осіб, які повернулися в Україну. Соціальна політика туризму регіону передбачає забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків, попередження насильства в сім'ї та протидії

торгівлі людьми; усиновлення та захисту прав дітей; надання гуманітарної допомоги тощо [2].

У різних країнах світу функціонують різні моделі соціальних держав. Одночасно із загальними для них закономірностями, кожна із держав має свої специфічні особливості, сформовані залежно від характеру їхньої економіки, політичного устрою, культурного та ментального особливостей соціуму. В зв'язку з цим, сучасними дослідниками виділено наступні типології соціальних держав: економічні (В. Бодюл, Л. Брюсон, Н. Гріценко), політичні (С. Алексєєв, В. Мілецький, В. Торлопов), правові (А. Корнев, Ж. Македонська, Г. Ніколав), історичні (Р. Дарендорф, Є. Хубер), плюралістичні (Е. Воротілін, В. Можєєв) та інші [3]. Основою їх функціонування є положення однієї із теорій:

– монетаристської теорії (мінімального втручання держави як в соціальні, так і в економічні процеси; створення державою умови (спеціальне законодавство) для захисту здорової конкуренції; встановлення рівних «правила гри» для всіх учасників соціуму);

– патерналістичної теорії (абсолютного контролю з боку держави над соціальною сферою; тотального домінування держави в соціальному житті індивіда та його соціальних потреб; відсутність економічної свободи, а в окремих випадках особистого вибору; обмеженість ресурсів держави для забезпечення усіх соціальних благ);

– теорії соціальної політики держав «загального добробуту» (орієнтація економіки на соціальну сферу; державний перерозподіл доходів шляхом прогресивного оподаткування; надання державного захисту та адресної допомог незахищеним верствам населення; наявність інститутів соціального захисту населення) [4].

Соціальна політика тісно пов'язана із ринковою парадигмою та її перевагами. Очевидним є те, що застосувати положення теорій соціальної політики для обґрунтування теоретико-практичних засад формування та реалізації соціальної політики туризму регіону не є можливим, адже її генезис неухильно пов'язаний із необхідністю втручання держави в сферу задоволення соціальних потреб людей, які визначатимуться основними закономірностями поступу сучасного суспільства.

У зв'язку з цим у теорії соціальної політики виділяється ширший спектр економічних підходів: ринковий, підхід, що базується на недосконалому (асиметричності) інформації, інституційний підхід, підхід на основі ідеї змішаної економіки добробуту та політекономічний підхід. При формуванні соціальної політики туризму регіону не можливо залишити поза увагою сучасні теорії та концепції географії туризму: теорію розвитку туризму; теорію залежного розвитку (Р. Пребіш); теорію периферії в розвитку туризму (В. Крісталлер); теорію циклів еволюції туристичного простору (Р. Батлер); теорію двох туристичних секторів (Е. Коген); модель сприйняття туристичного простору (Й. Міссек); концепцію системності та модель рекреаційної системи (В.Преображенський, Л. Мухіна); концепцію ареалу туристичної активності (Д. Гетц); концепцію розвитку туризму як зустрічі культур; концепцію самознищення розвитку туризму; концепцію туристичної урбанізації.

Крім того, концептуальні засади формування соціальної політики туризму регіону повинні базуватися на положеннях теорій регіонального розвитку (так званих теоріях регіоналістики [5] та розвитку регіонального економічного простору [6], оскільки регіональна економіка окреслюється певними територіальними межами, регіони відрізняються між собою за туристичними ресурсами, культурою туристичного споживання, шириною спектру соціальних потреб та пріоритетністю їх задоволення тощо. Такими теоріями є: теорії розміщення (І. Тюнена, А. Вебера, В. Крісталера, Б. Бері, М. Кастельє, У. Ізард та ін.), теорії регіонального зростання (Д. Бортс, Х. Зіберт, Р. Барро, Д. Ромер, Р. Солоу), теорія полюсів зростання (Ф. Перру, Ж.-Р. Будвіль, П. Потье та ін.), теорія ендегенного зростання (П. Ромер, Р. Лукас), теорія дифузії нововведень (Г.

Мюрдаль, Т. Хагерстранд), теорія геомаркетингу і геопростору (А. Шоу, Л. Уелд та ін.), теорія нової економічної географії (П. Кругман).

При формуванні соціальної політики туризму регіону також важливо врахувати низку теорій мотивації (змістовні теорії мотивації) – теорії потреб (Г.Маррей, А. Маслоу, Е. Мейо), теорії потреб ERG (К. Алдерфера), теорії мотивації досягнення успіхів (Д. Мак-Клелланда, Д. Аткинсона, Х. Хекхаузена), двофакторної теорії мотивації (Ф. Герцберга); процесуальних теорій мотивації – теорія сподівань (модель Врума), теорії справедливості (модель Адамс), теорії атрибуції (Ф. Хайдер, Г. Келлі), комплексної теорії мотивації (модель Портера-Лоулера), теорії «Х» та «Y» (Д. Мак-Грегора).

Цифрова трансформація суспільства та економіки обумовлює неминучість використання положень теорій інформаційно-технологічного поступу суспільства при формуванні соціальної політики розвитку туризму регіону, серед яких варто виділити теорії інформаційного суспільства (теорія інформаційного способу розвитку, теорія масових комунікацій) і теорії інформаційної економіки. Згадані теорії формують концептуальні засади розвитку суспільства та соціально-економічного розвитку регіону [7], які гуртуються на появі нових підходів до обробки інформації та процесу прийняття рішень, форм взаємодії суб'єктів туристичного ринку різних ієрархічних рівнів, розмиттю часових границь отримання туристичних послуг, віртуалізації бізнес-процесів у туризмі, використанні соціальних мереж і мобільних технологій в діяльності туристичних підприємств, застосуванні вебінарів як засобу удосконалення професійних навичок діяльності у сфері туризму та партнерських зв'язків (спілкування із усіма учасниками процесу створення туристичного продукту) за допомогою мережі Інтернет.

Наведені вище теорії є невід'ємною частиною формування концептуальних засад соціальної політики розвитку туризму регіону. При цьому, важливо селективно вибирати положення тих чи інших теорій, орієнтуючись на максимальне врахування існуючого стану соціально-економічного розвитку регіону та його туристичної сфери. В окремих випадках це дозволить перескочити через окремі етапи у розвитку та побудувати соціально-орієнтований механізм функціонування підприємств туристичного бізнесу, сфери гостинності та інших суб'єктів ринку в регіоні.

Список використаних джерел:

1. Шевчук І. Б. *Інформаційні технології в регіональній економіці: теорія і практика впровадження та використання: [монографія].* Львів: Видавництво ННБК «АТБ», 2018. С. 55-70.
2. Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua>.
3. Калашиников С. В. *Социальная политика социального государства: эволюция теории и практики.* URL: <http://economy-lib.com/sotsialnaya-politika-sotsialnogo-gosudarstva-evolyutsiya-teorii-i-praktiki#ixzz6xeVERcH3>.
4. Чубарова Т. В. *Политэкономическое введение в социальную политику.* М.: Институт экономики РАН, 2015. 60 с.
5. Сонько С. П., Кулішов В. В., Мустафін В. І. *Ринок і регіоналістика: навч. посіб.* Київ: Ніка-Центр: Ельга, 2002. С. 27-46.
6. Бавико О. Є. *Теоретико-методологічні основи розвитку регіонального економічного простору* URL: Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1140>.
7. Шевчук І. Б. *Особенности развития региональной экономики на базе информационных технологий у світлі основних економічних теорій. Problems of social and economic development of business: Collection of scientific articles.* Publishinghouse «BREEZE», Montreal, Canada, 2014. Vol. 2. P. 66-70.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>